

І

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва
Факультет менеджменту і економіки
Кафедра менеджменту і адміністрування

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
«УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ»

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)
Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність – 073 «Менеджмент»

Харків - 2019

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Гуторов О.І., завідувач кафедри менеджменту і адміністрування,
доктор економічних наук, професор.

Обговорено та рекомендовано до видання
вченою радою факультету менеджменту і економіки
(протокол № 1 від «28» серпня 2019 р.)

Завідувач кафедри
менеджменту і адміністрування

О. ГУТОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Управління інноваційною діяльністю» складена для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент».

Предметом навчальної дисципліни є процес, в ході якого наукова ідея доводиться до стадії практичного використання і починає давати економічний ефект, тобто набуває економічного змісту, а його результат (нововведення) доведене до стадії комерційного використання і одержання ознак ринку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 години / 6 кредити ECTS.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Теоретичні основи інноваційної діяльності;
2. Оцінка ефективності інноваційної діяльності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Управління інноваційною діяльністю» є формування у здобувачів вищої освіти системи знань і навичок управління інноваційною діяльністю та економічного обґрунтування напрямів інноваційного розвитку з урахуванням сучасних тенденцій розвитку економіки.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Управління інноваційною діяльністю» є:

- вивчення сутності інновацій та інноваційної діяльності, сучасних концепцій і тенденцій інноваційного розвитку;
- визначення методичних підходів щодо управління інноваційною діяльністю, вироблення і закріплення навичок інноваційної діяльності та оцінювання ефективності інновацій та інноваційних проектів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати:

- сутність інновацій та інноваційної діяльності;
- класифікації інновацій та характерні риси життєвого циклу інновацій;
- інструменти державної підтримки інноваційної діяльності;
- сутність та складові елементи інноваційної політики;
- ключові аспекти стратегічного та оперативного менеджменту інноваційної діяльності;
- складові та механізм управління інноваційним розвитком;
- сутність та особливості сучасних організаційних форм інтеграції науки і виробництва;
- умови виникнення попиту на інновації та методи його визначення;
- сутнісні характеристики моніторингу інновацій та джерела фінансування інноваційних можливостей;
- форми і джерела фінансування інноваційної діяльності;

- пріоритетні напрямки оновлення техніко-технологічної бази підприємства;
- сутнісний зміст фаз та етапів інноваційного проекту;
- методичні засади оцінювання ефективності інновацій та інноваційної діяльності;
- особливості розробки, реалізації і комерціалізації інноваційних проектів.

уміти:

- визначати етапи та параметри життєвого циклу інновацій;
- використовувати передбачені нормативно-правовою базою державні пільги та преференції щодо інноваційної діяльності підприємства;
- розробляти інноваційну стратегію та визначати основні напрямки інноваційної політики підприємства;
- управляти інноваційними процесами та інноваційним розвитком;
- обирати ефективну форму взаємодії науки і виробництва;
- визначати та формувати попит на інновації;
- оцінювати та організовувати інформаційне забезпечення інноваційної діяльності;
- обґрунтовувати джерела фінансування інноваційної діяльності і напрямки оновлення техніко-технологічної бази підприємства;
- організовувати реалізацію інноваційних проектів;
- комплексно оцінювати ефективність інновацій та розробляти програми їх комерціалізації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі набувають такі **компетентності:**

▪ **інтегральна компетентність** – здатність розв’язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики;

▪ **загальні компетентності:**

- оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду;
- здатність до критичного мислення генерування нових складних ідей, аналізу та синтезу цілісних знань;
- здатність до організації та проведення оригінальних наукових досліджень;

▪ **спеціальні компетентності:**

- здатність до пошуку, обробки та аналізу та узагальнення інформації для проведення самостійних наукових досліджень у сфері менеджменту;
- здатність до впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.

▪ **Програмні результати навчання:**

- організовувати та проводити оригінальні наукові дослідження у сфері менеджменту на відповідному фаховому рівні, досягати наукових

результатів, що створюють нові знання для розв'язання актуальних проблем теорії та практики;

- демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати автономної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших.

Міждисциплінарні зв'язки – вивчення дисципліни базується на знаннях мікроекономіки, економіки підприємства, маркетингу, менеджменту та інших дисциплін циклу професійної підготовки.

Дисципліна та її розділи, що передують вивченню дисципліни:

1. Філософія. 2. Педагогіка вищої школи..

Дисципліна та її розділи, у яких використовують матеріали дисципліни:

Захист дисертаційної роботи.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи інноваційної діяльності

Тема 1. Сутнісна характеристика інновацій та інноваційних процесів

Основні поняття інновацій. Класифікація інновацій. Сутність інноваційних процесів. Основні етапи та фази інноваційного процесу. Моделі інноваційного процесу.

Тема 2. Теоретичні засади та сучасні тенденції інноваційного розвитку економіки

Економічні теорії інноваційного розвитку. Сучасні тенденції інноваційного розвитку економіки.

Тема 3. Державне регулювання та підтримка інноваційного розвитку економіки

Макроекономічне регулювання інноваційної діяльності. Державна інноваційна політика: цілі і завдання. Захист інновацій. Система патентування та її особливості. Державна підтримка інновацій. Зарубіжний досвід державного регулювання інноваційної діяльності.

Тема 4. Інноваційна політика підприємства

Формування інноваційної політики підприємства. Прогнозування і планування інноваційної діяльності. Етапи розробки інновацій. Забезпечення конкурентоздатності підприємства.

Тема 5. Управління інноваційними процесами

Суть стратегії інноваційної діяльності. Етапи розробки інноваційної стратегії. Процес впровадження та реалізації інноваційної стратегії. Організація управління інноваційною діяльністю.

Тема 6. Управління інноваційним розвитком підприємства

Концепція управління інноваційним розвитком. Принципи формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком. Методичні основи вибору варіантів інноваційного розвитку підприємств. Вплив інноваційних процесів на розвиток виробництва.

Тема 7. Організаційні форми інноваційної діяльності

Сучасні організаційні форми реалізації інновацій. Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності. Організаційні форми інтеграції науки та виробництва. Міжнародна науково-технічна кооперація в інноваційних процесах.

Змістовий модуль 2. Оцінка ефективності інноваційної діяльності

Тема 8. Особливості створення інновацій і формування попиту на них

Поняття маркетингу інновацій. Маркетингова петля якості інновацій. Доцільність виробництва певного виду продукції. Формування попиту на інновації та засоби його відображення.

Тема 9. Моніторинг інновацій та інформаційне забезпечення інноваційної діяльності

Теоретичні і практичні засади моніторингу інновацій. Показники науково-технологічної та інноваційної діяльності. Інформаційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства. Склад інформації для створення наукомісткої високотехнологічної продукції. Інформаційні ресурси: можливості оцінки. Перспективи розвитку інформаційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства.

Тема 10. Фінансування інноваційної діяльності

Складові елементи фінансової стратегії підприємства. Джерела і види фінансування інноваційної діяльності. Лізингове фінансування та його особливості. Фінансове забезпечення науково-технологічних розробок.

Тема 11. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства

Техніко-технологічний стан підприємства та показники його оцінки. Напрямки технічного розвитку підприємства. Здатність підприємства до технологічних змін. Ефективність впровадження нової техніки та технології. Методичні основи оцінки інноваційного потенціалу підприємства.

Тема 12. Інноваційний проект: обґрунтування та реалізація

Сутність та основні види інноваційних проектів. Обґрунтування доцільності впровадження інноваційного проекту. Моніторинг інноваційних проектів, методики їх оцінки. Методи оцінки ефективності інноваційних проектів.

Тема 13. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства

Методологічні основи оцінки ефективності. Оцінка доцільності інвестицій в умовах ризику. Методичні основи оцінки інноваційних ризиків. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності.

Тема 14. Комерціалізація результатів інноваційної діяльності

Роль і вплив інтелектуального капіталу в сучасній економіці. Методи оцінки об'єктів інтелектуальної власності. Вдосконалення процесів передачі об'єктів інтелектуальної власності. Комерціалізація наукових розробок в університеті.

3. Рекомендована література

Основна

1. Величко О.Г., Должанський А.М., Віткін Л.М., Янішевський О.Е. Інноваційна діяльність у сферах техніки, технології, технічного регулювання і забезпечення якості: підручник. Донецьк: Свідлер, 2010. 394 с.
2. Гуроров О.І., Ярута М.Ю., Сисоєва С.І. Економіка та організація інноваційної діяльності: навчальний посібник. Х.: ХНАУ, 2019. 227 с.
3. Денисенко М.П. Інформаційне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства. *Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка". Сер.: Комп'ютерні науки та інформаційні технології*. Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2009р. № 647. С. 43–49.
4. Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого рівня на 2012-2016 роки: Постанова КМУ від 17 травня 2012 р. № 397 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/397-2012-%D0%BF> (дата звернення: 25.07.2018).
5. Друкер Питер Ф. Бизнес и инновации. М.: «ИД Вильямс», 2007. 432 с.
6. Зянько В.В. Особливості інноваційної діяльності малих підприємств у перехідній економіці. *Вісник Вінницького політехнічного інституту. Сер. Економіка та менеджмент*. 2011. № 5. С. 48–52.
7. Ушачева И.Г., Оглоблина Е.С., Санду И.С. Трубилина А.И. Инновационная деятельность в агропромышленном комплексе России. Коллективная монография. М.: “Экономика и информатика”, 2006. 374 с.
8. Йохна М.А., Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної діяльності [Текст] : навч. посіб. К.: Видавничий центр "Академія", 2005. 400 с.
9. Исакова Н.Б. Предприятия Украины: инновационная деятельность и сетевые взаимодействия: монография. К.: Информ.-аналит. агентство, 2012. 377 с.
10. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: підручник. Суми: ВТД – Університетська книга, 2010. 334 с.

11. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи : навч. посібн. Суми : ВТД "Університетська книга", 2003. 278 с.
12. Кардаш В.Я., Павленко І.А. Інформаційне та нормативно-правове забезпечення створення наукомісткої та високотехнологічної продукції. *Товарна інноваційна політика*, 2013. № 3. С. 19–25.
13. Концептуальні засади створення Агротехнополісу високотехнологічного забезпечення інноваційного розвитку АПК / *Науково-методичний і координаційний центр з наукових проблем розвитку АПК*. URL: <http://naas.gov.ua/>. (дата звернення: 26.07.2018).
14. Корінько М.Д. Інновації у діяльності суб'єктів господарювання. *Актуальні проблеми економіки*. 2009р. №5. С.149–154.
15. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. 504 с.
16. Мельник-Мельников П.Г. Пути коммерциализации технологий: специфика СНГ. URL: http://www.stcu.int/bakuconference/tech_commercialization.pdf. (дата звернення: 30.07.2018).
17. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: стат. зб. за 2014 р. Київ, 2015. 255 с. / Держкомстат України.
18. Пасмор Ю. В. Проблеми інформаційного забезпечення інновацій: соціально-комунікаційний аспект. *Актуальні питання інноваційного розвитку : Науково-практичний журнал*. 2012. №2. С. 42–47.
19. Петрова І.Л., Шпильова Т.І., Сисоліна Н.П. Інноваційна діяльність: стимули та перешкоди: монографія. К.: «КРОК», 2010. 320с.
20. Рудь Н.Т. Економіка і організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник. Луцьк: РВВ ЛДТУ, 2007. 476с.
21. Створення та використання передових технологій та об'єктів права інтелектуальної власності на підприємствах України у 2014 році : доповідь від 12.05.2015. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> . (дата звернення: 30.07.2018).
22. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. К: Парламентське вид-во, 2009. 632 с.
23. Тереняк Л.В. Економіка та організація інноваційної діяльності: курс лекцій. Х.: ХНАУ, 2014. 220 с.
24. Федулова Л.І. Інноваційна економіка: підручник. К.: «Либідь», 2006. 480 с.
25. Федулова Л.І. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика. К.: Основа, 2005. 550 с.
26. Шумпетер Й. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры). М.: Издательство «Прогресс», 1982. 454 с.

27. Щодо першочергових заходів з активізації інноваційної діяльності в Україні. Аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/654/>. (дата звернення 27.07.2018).

Додаткова

1. Андриюшкевич О. Модели формирования национальных инновационных систем. URL: <http://kapital-rus.ru/articles/article/236495/>. (дата звернення: 30.07.2018).
2. Бодров В.Г., Гусев В.О., Мартиненко В.Ф. Інноваційно-інвестиційна модель сталого розвитку національної економіки: навч.-метод. Матеріали. К.: НАДУ, 2009. 60 с.
3. Бутенко А.І. Інноваційна спроможність суб'єктів підприємницької діяльності: [монографія]. Одеса: Фенікс, 2007. 108 с.
4. Венчурне інвестування / Офіц. сайт ТОВ «Компанія з управління активами «Еф Ай Ем КАПІТАЛ». URL: http://www.fimcapital.com.ua/venture_investment/venture_invest. (дата звернення: 22.07.2018).
5. Вітренко-Хрустальова Т.М. Особливості та напрями державного регулювання інноваційного розвитку економіки в різних країнах. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/5/01.pdf>. (дата звернення: 23.07.2018).
6. Володін С.А. Модель інноваційного розвитку аграрної науки на прикладі системи НААН України . *Інноваційна економіка*, 2014. № 3 [52]. С. 5–24.
7. Завадяк Р.І. Теоретичні основи функціонування та види бізнес-інкубаторів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. «Економіка»*, 2014. Випуск 2 (43). С. 78–81.
8. Заєць О.О. Джерела інформаційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства. *Управління розвитком*, 2014. № 2 (165). С. 115–188.
9. Крачок Л.І. Новітні технології у сільському господарстві: проблеми і перспективи впровадження. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 3. С. 224–231.
10. Лаврук В.В. Механізм управління інноваційною діяльністю аграрних підприємств. *Університетські наукові записки*, 2011. № 4. С. 463–468.
11. Малахов А.Е. Новые концепции и перспективные инновации в сельском хозяйстве. Problems and prospects of development of economy and management : materials of the II international scientific conference on December 3–4, 2014. Prague: Vědecko vydavatelské centrum «Sociosféra-CZ», 2014. 3. 28–33.
12. Соловьев В.П. Технологические парки в Украине: от исходной концепции к реальной практике. *Наука та наукознавство*, 2014. № 1. С. 15–20.

13. Тараненко О.М. Технопарки в Україні як елемент інноваційної інфраструктури. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*, 2014. Випуск 1(10). Т. 2. С. 44–48.
14. Федулова Л. Науково-технологічний та інноваційний процес в Україні: тенденції в кризових ситуаціях. *Економіст*, 2011. №1. С. 14–18.
15. Фещенко О.М. Аналіз інноваційного потенціалу підприємств АПК. *Міжнародний науковий журнал*. URL: <http://www.inter-nauka.com/uploads/public/14303315542234.pdf>. (дата звернення: 28.07.2018).
16. Хомош Ю.С. Значення інформаційного забезпечення в управлінні інноваційною діяльністю підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*, 2012. Вип. 22.13. С. 322–328.
17. Чорна М.В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств : монографія. Харків : ХДУХТ, 2012. 210с.
18. Шайдюк І.Є. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності малих підприємств в Україні. *Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму*, 2010. № 1 (3). Том 2. С. 357–362.
19. Ширма В.В. Організація інноваційного забезпечення функціонування сільськогосподарських підприємств. *Економіка та управління АПК*, 2013. Вип. 10. С. 197.
20. Шляхи розвитку української науки. URL: <http://nbuvipar.gov.ua/images/nauka/2015/nauka01.pdf>. (дата звернення: 30.07.2018).

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
2. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua
3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
4. Міністерство освіти та науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua
5. Інтелектус [Електронний ресурс]: веб-журн. – Режим доступу: <http://www.patent.net.ua/intellectus/ua.html>
6. Інтелектуальна власність [Електронний ресурс]: наук.-практ. журн. – Режим доступу: <http://www.intelvlas.com.ua/>
7. Теория. Эксперимент. Технологии [Электронный ресурс]: журн. – Режим доступа: <http://www.tet.zp.ua/>
8. Мир техники и технологий [Электронный ресурс]: междунар. техн. журн. – Режим доступа: <http://www.mtt.com.ua/>
9. Инновации, управление изменениями в организациях, управление знаниями [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bizbooks.com.ua/catalog/cat.php3?c=193&lang=1>

10. Державний фонд фундаментальних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dffd.gov.ua/>

11. Генерация идей: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://content.mail.ru/pages/p_27901.html

12. Эксперт Украина [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.expert.ua/>.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання. Система оцінювання результатів успішності засвоєння знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності здобувачів включає поточний та модульний й контроль результатів навчання.

Поточний контроль здійснюється у формі: *усне опитування; фронтальне опитування; індивідуальне опитування; письмові контрольні роботи; тестування.*

Семестровий екзамен – форма оцінки підсумкового засвоєння здобувачами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід. Завданням екзамену є перевірка розуміння здобувачом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння здобувачем компетентностей, що передбачені освітньо-науковою програмою.